

VALITUSKIRJELMÄ Vaasan Hallinto-oikeudelle

VIITE

Itä-Suomen Ympäristölupavastualueen päätös
Nro 95/2011/1, Dnro ISAVI/64/04.08/2011 (3.11.2011) Heikinsuon turvetuotantoalueen
ympäristöluvan lupamääräysten tarkistaminen ja vesienkäsittelyn tehostamista koskeva
toiminnanaloittamislupa, Rautavaara

MUUTOKSENHAKIJA

Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry (ILYY), Iisalmi
Luontomuseo/Kirkkopuistonkatu 9, 74100 Iisalmi
Iisalmi.luontomuseo@gmail.com
Puh. 0407212618,
Y-tunnus 0758532-0

Asianosaisuus: Suomen luonnonsuojeluliiton paikallisjärjestöistä ensisijaisesti ILYY valvoo Rautavaaran ympäristön tilaa. ILYY on Ympäristönsuojelu- (YSL), luonnonsuojelu- (LSL), maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) sekä vesienhoitolain (VHL) mukaisesti asianosainen, koska toimialueeseen kuuluu Rautavaara, osana Ylä-Savo.

VAATIMUKSET

A. YSL 6 § ja 41-43 § vastainen päätös pitää palauttaa ISAVI:lle, koska ISAVI ei ole

- 1) tarkastellut päästöt ja luonnonsuojelulain 10. luvun tarkoittamalla tarkkuudella Tiilikan Natura-alueen Tiilikanjoen osaan
- 2) osana edellistä selvittänyt mikä merkitys Heikinsuon erilaatuisten kiintoaineiden ja humuksen päästöillä on lähimpien koskien eli Natura2000-verkoston Tiilikanjoen osaan kuuluvien koskiluontotyyppien liettymiselle

- 3) perustellut päätöksessä miksi Heikinsuon tuotanto-oloissa ei aiota soveltaa BAT:n (eli parhaan käytettävissä olevan -tekniikan) yhdistelmäkeinoja
- 4) osoittanut YSL 52 § mukaisesti mihin käsitys vesienkäsittelyn riittävydestä perustuu
- 5) perustellut riittävällä tarkkuudella miten sijaintipaikan olosuhteista on johdettu lupamääräyksiä

B. Mikäli hakija uudistaa hakemuksensa, tulee hakija velvoittaa hankkimaan tuoreet koekalastustiedot ja esittämään perustiedot Naturan vaikutusharkintaan

C. Toiminnan soveltuvuus on ratkaistavissa vasta kun Natura-harkinta on tehty.

PERUSTEET (edellisen kirjainten ja numeroinnin perusteella)

A. YSL 6 § ja 41-43 § vastainen päätös

1) *Päätös ei sisällä tietoja Natura-alueesta* tai päästöjen vaikutuksista *siihen tai vesiluontoon.*

Sen sijaan päätöksessä ovat vain seuraavat, vähemmän tärkeät tai vanhentuneet maininnat:

”**Seutukaavassa** Heikinsuo on merkitty turvetuotantoalueeksi. Heikinsuon itäpuolella noin 3 km päässä on Tiilikanjärven kansallispuisto. Muutoin alue on maa- ja metsätalousaluetta. Vahvistettavana olevassa maakuntakaavassa Heikinsuo on merkitty turvetuotantoalueeksi. Tiilikanjoen valuma-aluetta koskee maakuntakaavan suunnittelumääräys, jonka mukaan turvetuotannossa on toiminnan järjestämiseen ja ajoitukseen kiinnitettävä huomiota siten, ettei toiminnan aiheuttaman kuormituksen yhteisvaikutus aiheuta veden laadun heikkenemistä.”

Se, että ISAVI:lla on v.2011 ollut Itä-Suomen lupaviraston päätöksen nro 99/04/2 perusteena olleet asiakirjat käsillä, ei poista seikkaa, että luonnonsuojelulain tarkoittamaa harkintaa Natura-vaikutusten arvioinnista ei ole tehty vielä kertaakaan Tiilikanjoen tai Heikinsuon ympäristön osalta. Natura mainitaan jo v.2004 päätöksessä: ”Tiilikanjoki sisältyy lisäksi Natura –alueeseen FI0600071 Tiilikan alue.” (lupaviraston päätös 99/04/2, Dnro ISY-2003-Y-256, 1.10.2004, s.1)

- 2) Alueen nykytilan selvittäminen kuuluu lupaharkintaan. Toisaalta, Vapo Oy on aiheuttanut liettymishaittaa Natura-alueelle ennen vuoden 2004 lupaa. Lupaa on haettu vasta 2003-2004, koska toiminnalle ei ole ollut aikaisempia lupia (lähde: Itä-Suomen ympäristölupaviraston päätös 1.10.2004, s.1-2). Vesistön nykytilan dokumentointi on osa YSL:n mukaisten tietojen esittämistä lupaprosessissa. Tuotannon (joka alkoi 1992) muutos ei ole ainoa syy miksi lupaa pitää päivittää. Toimintaympäristö on muuttunut oleellisesti suojelupäätösten ja viranomaisuositusten johdosta.

Kohdat 2-5) Korkeimman Hallinto-oikeuden päätöksissä (kuten KHO 4.9.1986 taltio 3305) on osoitettu, että turvekentiltä valutettavat vedet ovat jätevesiä. Turvetuotannossa ojilla poistetaan ja päästetään vesistöön vesiä, joiden kuljettamat *maaperästä irtautuvat aineet aiheuttavat vesistön pilaantumista*. Näin ollen on selvää, että Heikinsuon tuotantokäytöstä (johon ei ole luettu kaikkia VAPO:n käyttämiä ojastoja) aiheutuu päästöjä, joita pitäisi oleellisesti vähentää. Koska paikalta ei ole riittävän tiheää näytteenottoa, ISAVI on arvioinut, mutta ei ole osoittanut, että lupaehtojen mukainen käsittely olisi riittävää.

Mikä tahansa valutuskenttä ei ole tehollinen vesiensuojelussa. ISAVI ei ole huolehtinut riittävien näyttöjen hankinnasta, jotta vesienkäsittely tehostuisi. Väärin toteutettuna Heikinsuon valutuskenttä luultavasti lisää kiintoaineen, humuksen ja raskasmetallien päästöjä. ISAVI:n lupaehtoilla tätä riskiä ei ole voitu poistaa. Tiilikanjoen yläosa koskille aiheutuisi tuotannon jatkuessa erityisten luonnonolosuhteiden huonontuminen, jonka estämiseksi alueelle on sekä laadittu Natura-alue että useita viranomaisehdotuksia Tiilikanjoen vesientilan huomioimiseksi.

ISAVI:n riittämättömiin lähtötietoihin perustuvat lupaehdot aiheuttaisivat Tiilikanjoen tilatavoitteiden saavuttamiselle selvän haitan, koska vesistökuormituksen yhteisvaikutusta ei tällä lupapäätöksellä voida todennettavalla tavalla vähentää. Viranomaistoiminnassa ISAVI:n kuuluu edistää vesienhoitolain mukaisten tavoitteiden toteuttamista, mm. hankkimalla riittävät lähtötiedot lupaehtojen asettamiseksi.

- 3) ISAVI:n olisi kuulunut perustella miksi ei aiota soveltaa kemiallisen saostuksen lisäämistä muiden keinojen tueksi.

- 4) Päätös todentaa, että vesienkäsittely ei ole ollut riittävää tähän asti. Siksi ISAVI:n olisi pitänyt perustella miksi valutuskenttä katsotaan tässä tilanteessa mahdollisesti riittäväksi. Koska lupapäätös toteaa alla olevasti ja selvästi purkuvesien huonon laadun, ei pintavalutuskenttää voi pitää riittävänä Natura-verkostoon kuuluvan joen kohdalla:

”Veden laatu Tiilikanjoessa on kaikkien tarkkailujen parametrien osalta ollut selvästi parempi kuin Heikinsuon purkupisteessä, jonka vesi on ollut humuspitoista tai voimakkaan humuspitoista, keskimäärin lievästi hapanta ja kokonaisfosforin perusteella rehevää tai erittäin rehevää.”

Väitteet virtaaman vähäisyydestä ohittavat sen seikat, että kuormitus syntyy ylivuotamisessa, rankkoina sadepäivinä ja muissa tilanteissa, joita Pohjois-Savon tarkkailutiedot eivät tavoita. ISAVI:n käyttämät vertailutiedot eivät kerro siis paikallisista, eivätkä kuormituksen kannalta oleellisista vesistöoloista. Näillä näytöillä ei ole ollut mahdollista asettaa lupaehtoja sellaisiksi, että olisi voitu edistää hyvän vesientilan saavuttamista.

- 5) ISAVI on viitannut liian laajasti vain hakijan puutteellisiin tietoihin ja arvioihin, kuten vesistövaikutuksista ominaiskuormituslaskelmien avulla ja esim. raskasmetallikertymiin. Näyttöä olisi kuulunut hakea muistakin tietolähteistä ja eroosiotarkastuksella.

Toiminta aiheuttaisi yhdessä muiden toimintojen kanssa merkittävää muuta ympäristön pilaantumisen vaaraa alapuoliselle jokiosuudelle ja Natura-alueen käyttömahdollisuuksien heikentymistä. Päätöksen mukaan ”Pintavalutuskenttä rakennetaan metsäojitetulle suoalueelle”, mikä on vastoin valutuskenttien toimivuudesta annettuja sijoituskriteerejä.

Päätös tulee hylätä YSL 6 § ja 41-43 § vastaisena, koska vesistöjen muuttuminen VAPO Oy:n päästöjen vuoksi aiheuttaisi vahinkoja Natura-alueelle, eikä tämän osalta ole asetettu yksilöityjä ehtoja tai korvaamisvastuita.

B. Vaikutusten arvioinnin tarvetta korostaa se, että hakija on tiettävästi selvittänyt Kajaanitien itäpuolella olevan Lähdesuon soveltuvuutta tuotannolle ja että joessa on lisääntymismahdollisuus mm. taimenelle.

C. Luvan ”myöntämisen edellytyksiä toiminnalle” ei ole ratkaistu aluehallintoviraston 1.10.2004 päätöksessä tavalla, jotka sitoisivat uutta lupaharkintaa.

ISAVI:n ”Ratkaisun perustelut” ovat täysin riittämättömät YSL:n 6, 41-43 § ja LSL:n 10. luvun edellyttämässä asioissa. Vaikka päädyttäisiin siihen että ”Toiminnassa ja siitä aiheutuvissa päästöissä ei tapahdu oleellisia muutoksia aikaisemmin myönnetyn luvan mukaiseen toimintaan ja päästöihin verrattuna.” ei ISAVI:lla ole harkintavaltaa i) Natura-alueen mainitsematta jättämiseen tai ii) Naturaharkinnan selvittämättä jättämiseen.

Täydennystä, lisäselvitystä sekä asian yksilöintiä esitetään myöhemmin joulukuussa.

5.12.2011 Iisalmessa

Jarmo Yliluoma
puheenjohtaja
Iisalmen Luonnon Ystävien yhdistys ry

Pertti Kaarakainen
Rahastonhoitaja

Iisalmen Luonnon Ystävien yhdistys ry
Janne E. Kumpulainen
asiamies turveasioissa, valituskirjelmän laatija